ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudkyň Mgr. Evy Šonkové a Mgr. Sylvy Šiškeové v právní věci žalobce: **P. N.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 8. 2020, č. j. 10.01-000424/20-004, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2022, č. j. 11 A 93/2020 – 53,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Návrh na přikázání věci **se zamítá.**

III. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalobce (dále jako „stěžovatel“) podal kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 17. 2. 2022, č. j. 11 A 93/2020 – 53 (dále jen „napadené usnesení“), jímž mu soud nepřiznal osvobození od soudních poplatků [výrok I.] a zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce pro řízení [výrok II.]. Žalobou se stěžovatel domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 12. 8. 2020, č. j. 10.01-000424/20-004 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž nebylo vyhověno jeho žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v rozhodném znění (dále jen „zákon o advokacii“), a to k zastoupení v řízení před Ústavním soudem vedeném pod sp. zn. IV. ÚS 1909/20; žalovaná totiž naznala, že stěžovatel zneužívá právo na bezplatnou právní pomoc [§ 18c odst. 5 zákona o advokacii].

[2] Městský soud žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení, jež byly součástí podané žaloby, napoprvé zamítl usnesením ze dne 24. 11. 2020, č. j. 11 A 93/2020 – 20 (dále též „usnesení č. 1“). Uvedl, že stěžovatel podal

k městskému soudu již pět žalob, přičemž jejich součástí vždy byly i žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce; žalované navíc zaslal již 46 žádostí o určení advokáta k poskytnutí právní služby, přičemž ve 25 případech mu bylo vyhověno. Soud proto dospěl k závěru, že procesní aktivita stěžovatele se jeví spíše jako neuvážené nadužívání institutu osvobození od soudních poplatků k tomu, aby bezplatně vedl spory podle své libosti; odkázal přitom na rozsudky Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, a ze dne 10. 4. 2019, č. j. 2 As 91/2019 - 14.

[3] Usnesení městského soudu č. 1 zrušil ke kasační stížnosti stěžovatele Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 5. 2. 2021, č. j. 10 As 395/2020 – 17 (dále též „zrušující rozsudek NSS“). Konstatoval, že počet podaných žádostí a žalob nemůže být sám o sobě důvodem pro nevyhovění žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Soud je povinen přihlédnout především k tomu, jakou povahu má spor, pro nějž žadatel usiluje o určení advokáta k poskytnutí právní služby; je rovněž vhodné posoudit, v jakém období byly tyto žádosti (žaloby) podány a v kolika případech byl stěžovatel úspěšný. Takové úvahy dle NSS v usnesení č. 1 chyběly, neboť městský soud rozhodl paušálně pouze s ohledem na počet stěžovatelových žádostí a žalob. NSS proto zavázal městský soud, aby v dalším řízení přihlédl k individuálním okolnostem případu a své závěry dostatečně odůvodnil.

[4] Městský soud následně v napadeném usnesení poukázal na to, že stěžovatel u něj od roku 2018 podal celkem 24 žalob, z toho 10 z nich proti žalované; doposud přitom nebyl v žádném z již skončených řízení proti žalované úspěšný. K povaze sporu soud uvedl, že stěžovatel chtěl určit advokáta k zastupování před Ústavním soudem v řízení o své ústavní stížnosti (sp. zn. IV. ÚS 1909/20); ta brojila proti rozsudku NSS ze dne 29. 4. 2020, č. j. 1 As 460/2019 - 30, kterým byla zamítnuta kasační stížnost stěžovatele proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 10. 2019, č. j. 64 A 7/2018 – 55. Věc se týkala žádosti o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v rozhodném znění (dále jen „informační zákon“), jíž stěžovatel po Krajském státním zastupitelství v Ostravě požadoval hodnocení konkrétního úkonu orgánů činných v trestním řízení; správní soudy ovšem dospěly k závěru, že k tomu účelu informační zákon neslouží (srov. rozsudky NSS ze dne 17. 6. 2010, č. j. 1 As 28/2010 - 86; či ze dne 20. 4. 2012, č. j. 4 As 37/2011 - 93). Městský soud proto naznal, že stěžovatel chtěl ústavní stížností brojit proti rozhodnutí kasačního soudu, jež se opírá o konzistentní rozhodovací praxi. Akcentoval také skutečnost, že stěžovatel byl v řízení před Krajským soudem v Ostravě (a tedy i v řízení o kasační stížnosti) nejen osvobozen od soudních poplatků, ale byl mu též ustanoven zástupce z řad advokátů - jeho práva tedy byla v daném řízení chráněna kvalifikovaným zástupcem. Poznamenal dále, že Krajským soudem v Ostravě byly řešeny ještě tři další stěžovatelovy žádosti o informace požadované po krajském státním zastupitelství, jež se také týkaly jeho vlastní trestní věci. Městský soud naznal, že stěžovatel využívá informační zákon v rozporu s jeho účelem. Ačkoliv mu nelze vyčítat, že se ve své trestní věci snaží bránit s nejvyšší možnou intenzitou, právo na přístup k informacím neslouží jako specifická forma opravného prostředku proti rozhodnutím či postupům orgánů činných v trestním řízení; měl-li stěžovatel za to, že určitý důkaz neexistuje nebo že nebyly splněny podmínky pro zahájení trestního stíhání, mohl a měl tuto skutečnost namítat v mezích trestního řádu. Soud zdůraznil, že osvobození od soudních poplatků má být přiznáno toliko těm žadatelům, jimž by nedostatek vlastních

finančních prostředků bránil vést smysluplná a rozumně zahajovaná soudní řízení. To není případ stěžovatele; tomu nic nebrání spory před soudy vést, avšak má tak činit na své vlastní náklady, nikoli na náklady státu. Poukázal na to, že NSS v rozsudku ze dne 30. 11. 2021, č. j. 3 As 333/2021 - 14 (taktéž ve věci žádosti stěžovatele o přiznání osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce v řízení o žalobě podané proti rozhodnutí žalované o neurčení advokáta pro bezplatné poskytnutí právní služby), uvedl, že soud může přihlédnout i k tomu, v jaké procesní fázi se nachází řízení před Ústavním soudem. Městský soud zjistil, že Ústavní soud usnesením ze dne 22. 9. 2020 ústavní stížnost stěžovatele odmítl; v řešené věci tedy již fakticky nejde o ochranu jeho práv, neboť ani zrušení napadeného rozhodnutí žalované by nemohlo vést ke zlepšení jeho právního postavení. V takovém případě je samozřejmě možné, aby stěžovatel spor dále vedl (napadené rozhodnutí stále existuje, neodpadl tedy předmět řízení), ovšem na své náklady. Městský soud proto dospěl k závěru, že je namístě stěžovateli odepřít dobrodiní institutu osvobození od soudních poplatků; nebylo proto možné vyhovět ani jeho návrhu na ustanovení zástupce pro řízení.

[5] V kasační stížnosti stěžovatel předně namítá, že městský soud vydal napadené usnesení až po roce od zrušujícího rozsudku NSS; neuvedl v něm přitom datum podání žaloby, aby tím zakryl svou nečinnost. Ostatní stěžovatelem podané žaloby soud odmítá projednat, čímž mu upírá právo na meritorní soudní přezkum postupu žalované, která mu paušálně neurčuje zástupce k poskytování právní pomoci. Zdůrazňuje, že když jsou (jako v jeho případě) splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, je výjimečně možné účastníku řízení takové dobrodiní nepřiznat (např. právě pokud jde o zneužití práva); takové případy je však třeba posuzovat restriktivně, neboť prostor pro aplikaci této výjimky je úzký. Stěžovatel uvádí, že žalovanou žádal o určení advokáta 50x, přičemž vyhověno mu bylo ve 23 případech; za období 10 let se tedy jedná toliko o 5 žádostí ročně, což rozhodně nepovažuje za zneužití práva. Poukazuje na to, že „rekordman“ žádal žalovanou o určení advokáta 419x, přičemž vyhověno mu bylo v 275 případech. Počet jím podaných žalob nepovažuje za rozhodný, neboť je to jediný prostředek, jak může bránit své právo na právní pomoc, které je mu žalovanou upíráno. Zdůrazňuje, že z 24 jím u městského soudu podaných žalob byla projednána toliko jediná. Navrhuje proto vhodnou delegaci věci ke Krajskému soudu v Brně, neboť městský soud má „odpor“ jakoukoli jeho žalobu meritorně rozhodnout. Stěžovatel popisuje detaily z jiných řízení proti žalované vedených u městského soudu. V projednávané věci měl pouze zjišťovat, zda se spor týká jeho životní sféry, nikoliv se zabývat otázkou důvodnosti žaloby; nadto se nesprávně ztotožnil s rozsudkem NSS č. j. 1 As 28/2010 – 86, jenž mohl být Ústavním soudem na základě jeho ústavní stížnosti překonán, neboť smyslem a účelem práva na informace je i veřejná kontrola výkonu soudní moci. Stěžovatel akcentuje, že jsou dotčena jeho základní práva na právní pomoc a přístup k soudu. Zásadně nesouhlasí s městským soudem v tom, že pokud byla ústavní stížnost (k řízení o níž žádal o určení advokáta) odmítnuta, fakticky již nejde o ochranu jeho práv. Namítá, že městský soud v napadeném usnesení rezignoval na povinnosti uložené mu zrušujícím rozsudkem NSS, a to posoudit délku období, za nějž stěžovatel podal 50 žádostí o určení advokáta, a také reflektovat, v kolika případech byl úspěšný. Městský soud taktéž nezdůvodnil, proč postupoval odlišně od svého usnesení ze dne 22. 12. 2021, č. j. 6 A 44/2021 – 46.

[6] Žalovaná nevyužila svého práva vyjádřit se k podané kasační stížnosti.

[7] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je ve smyslu § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) přípustná a jsou splněny i její obsahové náležitosti dle § 106 s. ř. s.

[8] Soud konstatuje, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Napadené usnesení, jímž městský soud neosvobodil stěžovatele od placení soudních poplatků a neustanovil mu zástupce pro řízení, nepochybně je právě takovým procesním rozhodnutím. Stěžovatele tedy v projednávané věci netíží poplatková povinnost. Stejně tak platí, že stěžovatel v tomto typu řízení nemusí být zastoupen advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. (srov. opět usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19).
[9] Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a přípustně uplatněných důvodů. Stěžovatel uplatnil kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Stěžovatel předně namítá, že městský soud vydal napadené usnesení až po roce od zrušujícího rozsudku NSS. Kasační soud konstatuje, že jakkoli by promptnější postup městského soudu byl v řešené věci jistě žádoucí, nepředstavuje tato skutečnost sama o sobě vadu řízení, jež by způsobovala nezákonnost napadeného usnesení.

[12] Argumentace stěžovatele, že se městský soud odmítá věcně zabývat ostatními jím podanými žalobami (z 24 byla údajně projednána toliko jediná), není v této věci relevantní. Předmět tohoto kasačního řízení je dán nyní napadeným rozhodnutím městského soudu; stěžovatelovy námitky proto mohou směřovat toliko do neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce pouze ve věci sp. zn. 11 A 93/2020.

[13] K jádru celé věci – otázce (ne)osvobození stěžovatele od soudních poplatků - kasační soud předesílá, že v souladu s § 36 odst. 3 s. ř. s. platí, že *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.* Smyslem institutu osvobození od soudních poplatků je především zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků, byl zajištěn přístup k soudu a účinná soudní ochrana. Uvážením soudu v případě osvobozování od soudních poplatků se zabýval již rozšířený senát Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) v usnesení ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, č. 2099/2010 Sb. NSS, bod [21], dle nějž *„slovo ‚může‘ užité v § 36 odst. 3 větě první s. ř. s. ovšem dává soudu určitý, byť ve světle judikatury Ústavního soudu poměrně nevelký, prostor pro uvážení, zda i když jsou podmínky pro osvobození splněny, tj. účastník nemá dostatek prostředků a není naplněna ani negativní podmínka osvobození zakotvená ve větě druhé zmíněného ustanovení, není výjimečně namístě mu dobrodiní*

osvobození od soudních poplatků odepřít. Soudní uvážení se musí řídit stejnými pravidly jako uvážení správní, tj. zejména se musí vyvarovat libovůle, rozlišovat mezi různými případy na základě racionálních, logických a nediskriminačních kritérií a posuzovat obdobné případy obdobně a různé případy různě. (...) *Neosvobození bude za splnění podmínek výjimkou z pravidla, pro kterou musí existovat vážné skutkové důvody, které je soud v rámci odůvodnění svého uvážení povinen přezkoumatelně vyložit, přičemž vždy musí mít na paměti, že základním smyslem a účelem uvedeného ustanovení je zajistit rovný přístup všech osob k soudní ochraně, tj. výkon ústavně zaručeného základního práva.*" Závěru tohoto usnesení odpovídá rovněž pozdější judikatura Nejvyššího správního soudu shrnutá v rozsudku NSS ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS: „*I když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namístě přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odepřít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede.*" Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že ani z čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze vyvodit právo na bezplatnost soudních sporů netrestní povahy (jako je spor s žalovanou o ne/ustanovení advokáta). Ústavní soud v nálezu ze dne 29. 3. 2016, sp. zn. I. ÚS 1618/15, bod [17], uvedl: „*Evropský soud pro lidská práva ve své judikatuře nevylučuje, že zájem na řádném výkonu spravedlnosti může ospravedlnit finanční omezení přístupu jednotlivce k soudu. Z čl. 6 odst. 1 Úmluvy nelze vyvodit neomezené právo na bezplatnou právní pomoc ze strany státu v civilních sporech nebo právo na bezplatné řízení v těchto věcech (srov. např. rozsudek ve věci Kreuz proti Polsku ze dne 19. 6. 2001, č. 28249/95, § 59). Samotná povinnost zaplatit soudní poplatek za podání žaloby k civilnímu soudu nemůže být považována za omezení práva na přístup k soudu*". I podle judikatury ESLP a Ústavního soudu je tedy finanční omezení přístupu jednotlivce k soudu legitimním nástrojem zákonodárce; stěžovatel se proto nemůže domáhat neomezeného práva na bezplatné soudní řízení či bezplatnou právní pomoc v řízeních před správními soudy (srov. rozsudek NSS ze dne 20. 4. 2022, č. j. 6 As 8/2022 – 17).

[14] Právě v nedávném rozsudku č. j. 6 As 8/2022 – 17 se Nejvyšší správní soud vyjádřil konkrétně k osobě téhož stěžovatele a jeho aktivitě při podávání žalob. Konstatoval: „*Stěžovatel v období čtyř let podal jen u městského soudu 23 žalob, v nichž zpravidla požadoval osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud zároveň podotýká, že je mu z jeho rozhodovací činnosti známo, že stěžovatel vede řadu sporů rovněž před jinými soudy. Jen k Nejvyššímu správnímu soudu podal více než 50 kasačních stížností, popř. jiných podání. Celkem 10 žalob podaných k městskému soudu směřovalo proti rozhodování žalované ve věci neustanovení advokáta k poskytnutí právní služby. Z tohoto hlediska je nerozhodné, že některé případy v mezidobí městský soud již procesně ukončil. Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení vycházel z jemu známých (výše popsaných) širších skutkových souvislostí souvisejících s nadužíváním institutu osvobození od soudních poplatků, avšak v souladu s předchozími závěry Nejvyššího správního soudu v jiných stěžovatelových věcech vystavěl odůvodnění usnesení rovněž na konkrétním posouzení povahy sporu, který účastník s žalovanou v daném případě vedl. Nevycházel tedy pouze ze samotného počtu podaných žádostí a žalob. Nejvyšší správní soud proto nepovažuje poukazy stěžovatele na rozsudky v jeho dřívějších věcech vedených pod sp. zn. 10 As 395/2020 a sp. zn. 3 As 333/2021 za přiléhavé, neboť na rozdíl od citovaných případů se již městský soud v nynější věci zabýval jak povahou právní služby, pro kterou stěžovatel žádal žalovanou o určení advokáta, tak také uvedl do souvislostí počty žádostí (žalob) a období, v němž byly podány. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s posouzením městského soudu, že z hlediska počtu*

soudních sporů vedených před krajskými správními soudy (nejen před městským soudem), v nichž stěžovatel požaduje osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení, lze skutečně hovořit o nadužívání tohoto institutu. Stěžovatel má plné právo vést proti orgánům veřejné správy vyšší počet soudních řízení, avšak neexistuje legitimní důvod, aby náklady na vedení každého takového sporu nesl stát.“

[15] Stěžovatel v nynější kasační stížnosti poukazuje na počet jím podaných žádostí o určení advokáta, přičemž argumentuje podstatně vyššími čísly jiných žadatelů; počet jím podaných žalob pak nepovažuje za rozhodný. Nejvyšší správní soud konstatuje, že sama skutečnost, že jiným žadatelům byl žalovanou určen advokát vícekrát (nutno přitom podotknout, že za nesouměřitelný časový úsek, neboť informace žalované ze dne 21. 12. 2021 *s přehledem dvaceti žadatelů o určení advokáta, kterým bylo nejčastěji vyhověno*, obsahuje pouze souhrnný počet nehledě na období), ještě bez dalšího neznamená, že by se v konkrétním případě stěžovatele nemohlo jednat o zneužití práva z jeho strany. Soud ovšem jako kruciální zdůrazňuje, že kasační stížností je nyní napadeno toliko procesní usnesení městského soudu; nejsou proto relevantní (věcné) důvody, proč žalovaná nevyhověla žádosti o určení advokáta, nýbrž toliko argumenty, proč soud zamítl stěžovatelovu žádost o neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce. V projednávaném případě přitom městský soud zjevně napravil své pochybení z usnesení č. 1, které založil toliko a pouze na počtu stěžovatelem podaných žalob (žádostí o určení zástupce), a to bez individuálního zohlednění charakteru předmětného sporu. Úvodem napadeného rozhodnutí sice městský soud opětovně zmínil počty stěžovatelem podaných žalob a (ne)úspěšnost při jejich projednávání, učinil tak tentokrát ovšem pouze jako předestření širších skutkových souvislostí poukazujících na nadužívání institutu osvobození od soudních poplatků stěžovatelem. V souladu s pokynem zrušujícího rozsudku NSS pak upřesnil, že oněch 24 žalob bylo podáno v období od roku 2018; deset z nich bylo proti žalované, z toho dvě byly z důvodu opožděnosti odmítnuty, tři řízení byla pro nezaplacení soudního poplatku zastavena a o ostatních nebylo toho času ještě rozhodnuto.

[16] Především se však městský soud podrobně zabýval podstatou řízení o ústavní stížnosti (vedenou pod sp. zn. IV. ÚS 1909/20), pro zastupování v němž chtěl stěžovatel od žalované určit advokáta; právě tyto partie napadeného usnesení jsou přitom rozhodující. Povahu předmětného sporu zkoumal nejen z hlediska toho, zda se dotýká stěžovatelovy životní sféry (žádost o informace adresovaná krajskému státnímu zastupitelství se týkala jeho vlastní trestní věci), ale zabýval se věcí také s ohledem na její smysluplnost, potenciální naději stěžovatele na úspěch a faktický dopad možného úspěchu do jeho právní sféry; takový postup není nepřípustným věcným přezkumem (posuzováním důvodnosti ústavní stížnosti stěžovatele), nýbrž se jedná o komplexní zohlednění všech aspektů povahy daného sporu. Lze předně poukázat na to, že v ústavní stížností napadeném rozsudku ze dne 29. 4. 2020, č. j. 1 As 460/2019 – 30, Nejvyšší správní soud vyslovil, že „*z textu žádosti o informace je zřejmé, že stěžovatel požaduje po státním zastupitelství, aby hodnotilo konkrétní úkon orgánů činných v trestním řízení a případně jej konfrontovalo s jiným vlastním rozhodnutím v jiné věci. Požadavek, aby státní zastupitelství stěžovateli nad rámec odůvodnění usnesení o zahájení trestního stíhání sdělilo, které důkazy policejní orgán vzal při vydání tohoto usnesení v úvahu, zjevně představuje dotaz na názor, resp. žádost o sdělení myšlenkového postupu policejního orgánu, který doposud nebyl nikde zachycen.* (...) *Po státním zastupitelství*

však v režimu informačního zákona nelze požadovat, aby jakýmkoliv způsobem hodnotilo či vysvětlovalo, které skutečnosti byly (nad rámec odůvodnění) podkladem rozhodnutí o zahájení trestního stíhání a které nikoliv. Závěr, že na danou věc dopadá výluka ve smyslu § 2 odst. 4 informačního zákona, je proto ve světle uvedeného odpovídající." Stěžovatel se tedy domáhal informace, která je ze své povahy vyloučena z režimu informačního zákona. Městský soud dále vhodně zdůraznil, že v (meritorním) řízení před krajským i Nejvyšším správním soudem byl stěžovatel řádně zastoupen právním profesionálem. Pochybení městského soudu pak nelze spatřovat ani v reflektování aktuálního stavu řízení před Ústavním soudem, jak namítá stěžovatel; ostatně na možnost zohlednění tohoto aspektu výslovně poukazuje rozsudek NSS ze dne 30. 11. 2021, č. j. 3 As 333/2021 – 14. Řízení o stěžovatelem podané ústavní stížnosti bylo usnesením Ústavního soudu ze dne 22. 9. 2020, sp. zn. IV. ÚS 1909/20, odmítnuto z důvodu neodstranění vad spočívajících mimo jiné v *„nepřiložení kopie rozhodnutí podle § 72 odst. 6 téhož zákona, a v nejasnosti podání stran toho, čeho se stěžovatel domáhá, jak to vyžaduje § 34 téhož zákona.*" Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s názorem městského soudu, že v takové situaci nyní probíhající řízení sp. zn. 11 A 93/2020 (v rámci nějž stěžovatel žádal o osvobození od soudních poplatků) již nemůže vést ke zlepšení právního postavení stěžovatele; i kdyby totiž bylo jeho žalobě vyhověno a napadené rozhodnutí žalované zrušeno, ta by v dalším řízení již neměla za jakým účelem mu v dané věci advokáta určit, neboť řízení před Ústavním soudem, pro něž o právní pomoc žádal, již definitivně a nevratně skončilo. Městský soud správně poznamenal, že stěžovatel pochopitelně může tento spor dále vést (napadené rozhodnutí stále existuje - neodpadl předmět řízení). Jedná se ovšem o tak zásadní okolnost (v jejímž důsledku se zcela ztrácí smysluplnost vedení takového řízení), že za této mimořádné situace je na místě, aby náklady takového soudního řízení nesl sám stěžovatel.

[17] Městský soud proto nepostupoval svévolně či zaujatě vůči stěžovateli, když jej v souzené věci napadeným usnesením neosvobodil od soudních poplatků a neustanovil mu zástupce pro řízení.

[18] S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že stěžovatelem uplatněné kasační námitky nejsou důvodné; taktéž neshledal vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Kasační stížnost proto zamítl jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s., věty poslední. O věci přitom rozhodoval bez jednání za podmínek § 109 odst. 2 s. ř. s.

[19] Nejvyšší správní soud se konečně zabýval i návrhem stěžovatele na vhodnou delegaci věci ke Krajskému soudu v Brně, neboť městský soud má údajně „odpor" jakoukoli jeho žalobu meritorně rozhodnout. Podle § 9 odst. 2 s. ř. s. může NSS věc přikázat jinému než místně příslušnému krajskému soudu, je-li to pro rychlost nebo hospodárnost řízení nebo z jiného důležitého důvodu vhodné. Dle usnesení rozšířeného senátu ze dne 22. 4. 2004, č. j. Nad 138/2003 - 26, č. 305/2004 Sb. NSS, je delegace vhodná *„výjimkou ze zásady trvání místní příslušnosti a z ústavní zásady zákonného soudu a soudce, a proto k ní lze přistoupit pouze v těch ojedinělých případech, v nichž by projednání věci jiným než místně příslušným krajským soudem znamenalo z komplexního pohledu hospodárnější, rychlejší či po skutkové stránce spolehlivější a důkladnější posouzení věci.*" Taktéž Ústavní soud ve své judikatuře zdůrazňuje, že delegace jinému než místně příslušnému soudu, která umožní hospodárnější a rychlejší či po skutkové stránce spolehlivější a důkladnější

projednání věci, je výjimkou, kterou je třeba vykládat restriktivně (srov. např. nález ÚS ze dne 2. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 938/10). Důvody delegace vhodné mohou spočívat v povaze a předmětu řízení nebo mohou vycházet od účastníků a jejich poměrů či jiných skutečností. Pojem hospodárnost řízení přitom nelze vztahovat pouze k nákladům řízení, které vznikají účastníkům řízení, ale je zapotřebí na něj nahlížet v kontextu celého řízení, a především jej vykládat v úzké souvislosti s pojmem rychlosti řízení, jakož i jinými důležitými důvody pro delegaci vhodnou (srov. usnesení NSS ze dne 14. 11. 2013, č. j. Nad 55/2013 - 89). Nejvyšší správní soud upozorňuje, že delegace jinému než místně příslušnému soudu představuje průlom do ústavního principu zákonného soudce, vyjádřeného v článku 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod tak, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, přičemž příslušnost soudu a soudce stanoví zákon. Důvody pro odnětí věci místně příslušnému soudu musí být s ohledem na výjimečnost použití tohoto institutu tak závažné a natolik významné, aby odůvodňovaly průlom do zmíněného ústavního principu. Po posouzení okolností nyní projednávané věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že neodůvodňují prolomení ústavního principu na zákonného soudce; soud vycházel především z toho, že stěžovatel netvrdil žádné konkrétní skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že by Krajský soud v Brně byl danou věc schopen lépe (např. po skutkové stránce) posoudit, či že by z jiných důležitých důvodů měl řízení dokončit namísto soudu primárně příslušného. Za relevantní tvrzení stěžovatele nelze považovat jeho subjektivní přesvědčení, že městský soud odmítá meritorně rozhodovat jím podané žaloby; nelze polemizovat nad tím, jakým způsobem by který soud danou věc posoudil (zdali by ji věcně projednal či odmítl nebo zastavil z procesních důvodů). Stěžovatel netvrdí ani žádné závažné okolnosti, jež by mu znemožňovaly osobní účast na případném jednání u městského soudu či které by měly za následek vznik neúměrných nákladů v souvislosti s řízením u tohoto soudu. Lze proto uzavřít, že skutečnosti tvrzené stěžovatelem nejsou natolik významné a závažné, aby byla věc přikázána jinému soudu; návrh na přikázání věci Krajskému soudu v Brně proto zamítl.

[20] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v tomto kasačním řízení úspěch; soud proto vyslovil, že nemá právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšné žalované nevznikly žádné náklady; soud proto žalované nepřiznal náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. dubna 2022

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu